

1915/03 20/9 69

Székelországi

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marostorda, Torda-aranyos és Udvarhely-vármegyék partoktól független, székely érdekű ujsága

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdetéseik díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta takarékpénztári csekk- és kúlingszámla 10489. sz.

A világháborúról.

Rettentő csata foly Kelettől nyugatig
Szárason, s tengeren ágyudörgés hallszik.
Országok és népek pusztulnak rakásra,
Mintha meggyült bűnnek volna számadása.
Egy kis ország, gögből, nem fért a portáján,
Hódítani akart a szomszéd országán
S mert ereje nem volt, — hogy célját elérje:
Iskolás-fiait gyilkosnak nevelte.
Titkon, alattomban, készíté a bombát
S megölte Magyarhon leendő Királyát...
Pokoli munka ez, nem keresztény szellem,
Ilyen bűnt eltűnni, vétek Isten ellen.
Mert ha iskolások gyilkosokká válnak,
Kezdetét jelenti világiromlásnak.
S e bűn sujtólna majd az egész világot
S ember hjába keres — bűnben boldogságot.
Megjött a kis ország-bűnének az álka:
Borult az öt földrész a nagybűntől lángba.
Magyarok királya s vitéz magyar nemzet
Ösi buzogánnyal orvosolni kezdett,
Hozza csatlakozott tiszta erkölcs öre:
Vilmos német császár s hősi hadserege.
Betegnek vélt török oroszlan lett ismét.
Áldással lett s nyesi a kis ország-bűnet,
Negyedik segítség, ki segíti célunk:
Istenünk, jó Atyánk, — kihez imádkozunk.

Furfang, s önző élet, üzlete gonoszság:
Ettől menekülni szükséges okosság.
Az orosz is rém volt, nem nyughattunk tőle.
Illő, hogy a világ leszámoljon vele.
Saját országában szegény népek nyögnek,
A kancsuka elől szívesen megszöknék.
A francia nemzet — kár volt e nemzetért —
Beugrott bűnzőnek a kalmár angolért.
Szabadságomives lett, üldözi vallását,
Megérdemli ez is Isten adta sorsát.
Ezek együtt — hárman s szerbvel és belgával
Szembe helyezkedtek erkölcs, — s igazsággal.
Leverni szeretnék, kik erkölcsöt védik...
— Reméljük a népek őket — szerte tépik.
S egyszer s mindenkorra leültetik szépen:
Hogy egész világnak nyugodalma legyen.

Magyar, német török s minden igaz népek,
A gyors győzelemért az Istent kérjétek.
Magyar, német, osztrák és török seregek:
Isten erejével győztesek legyetek!
Földig tiporjátok, kik népeket rontnak:
Nemzeteken többé — ne kalmárkodjanak.
Győzelmeiből jön a világ békéje,
Legyen e győzelem Isten dicsősége
És hála koszoru a győzők fejére!

Ditró.

Józsa Sándor.

— **Tábori levelet** küldött Szabados Dénes 82-ös baka szülőinek Székelyudvarhelyre. Ez a levél is jellemzi a székely katonák mérhetetlen hazaszeretetét és hősiességszántását. A derék székely családapa többek között így ír: Hála a jó Istennek elég jól vagyok. Az ezredünk is jól van, miután nagyon jól be van ásva szembe az ellenséggel. Kárt az ezredben az ellenség csak jelentékteleneket tesz. Ágyúink — ami bőven van — nagyon ügyesen dolgoznak. Most mi vagyunk abban a boldog helyzetben, amiben az oroszok voltak eleinte Galiciában. Akkor ha mi egyet löttünk, ők 30-at löttek. Most már mi adunk nekik egyre 30-at. — Más harcok már hetek óta nem igen folynak, mint csak ágyúharcok, Embereink oly boldogok a dekkungba, mintha csak színházba volnának. Más se tesznek, mint egész nap esznek, isznak, kártyáznak és alszanak. Tehát a galiciához

képest, arany dolgunk, van... Mert itt mi olyan erővel vagyunk és jóakarattal, hogy ha a muszka az összes főhaderejét idehozná, még akkor sem szaladnánk meg, míg csak egy magyar baka egyet bir rugni. Elhalva legyünk és még akkor is 10 muszka előbb meghal a magyar baka fegyverétől, mint a már haldokló vitéz magyar baka.

— Büszkéek lehetnek, ha mindannyian itt veszünk is, mert a hősök könyvéből hiányozni nem fog soha a 82-ös baka neve, aki oly vitézül küzdött hazájáért az egész északi harctéren; csak a 22. és a 2. sárgás gyalogezred, meg a németek, akik velünk együtt harcolnak, ezek a jó vitézek. És így reméljük is, hogy nem fog elhagyni a magyarok Istene, megsegíti az ő igaz nemzetét, mely az igazságért küzd s győzni fog és győzni kell, mert utolsó csepp vérünket is feláldozzuk hazánkért és királyunkért.

Ép ezért, kedves jó szüleim, ha én itt maradnék a többi hősök közös sirjába, viseljétek gondját családomnak, legyenek édes apjuk gyermekeimnek és ha megérné kedves fiam azt az időt, hogy katona kéne (kellene) legyen, vessék a szívébe, hogy az apja is jó magyar vitéz volt és ő se legyen más. — Én ugyan szeretném még egyszer meglátni kedves családomat és szeretett jó szülőimet, de amíg háboruban vagyunk, addig minden percben el vagyok készülve a halálra. Ha távol is vagyunk a tűzvonalától, azért az ágyugolyó minden pillanatban teszi tiszteletét és nem lehet tudni, melyiket küldi a muszka nekem. Csókolja számtalanszor vitéz fiok: Dénes, öreg harcos.

— **Lisztkeverés.** Sándor János belügyminiszter e hó 20-iki hatállyal már életbe léptette a buza- és rozsliszt kiméltése tárgyában kiadott 649—1915. M. E. sz. alatt kibocsátott és a Budapesti Közlöny ez évi február 17-én megjelent számába közzétett kormányrendelet, mely vonatkozik többek között Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Torda-aranyos- és Udvarhelyvármegyék tvhatóságainak egész területére is, — tekintettel arra, hogy a kellő mennyiségű tengerlisztről való gondoskodás már lehetővé vált.

Husvétői képes levelező-lapok legnagyobb választékban kaphatók e lap kiadóhivatalában, Kossuth-utca 31. szám.

A második menetzászlóalj Galiciában.

Irta: Földes Zoltán.

IX. közlemény.

Október 15-én beereszkedtünk a hegység oldalán. Harctéren találtuk magunkat, ahol hatalmas csata folyt.

Itt az első raj (VIII. sz. III. szak.) veszedelmes feladatot kapott. Ebben a svarmban voltak majdnem az összes tanítók. Történeket kellett felvigyünk a hátunkon — teljes felszerelés mellett — a harctéren keresztül az átelleni heggyen operáló 82-es századnak. A teher nagy volt és bizony, szaladnunk kellett, mert a salvenek jöttek ránk keményen, s az orosz gépfegyver is tüzelni kezdett ránk. A csodával határos, hogy mind egy szálig el nem hullottunk. De — hála a jó Istennek! — szerencsésen átjutottunk a hegyig, ahol 82-es bakák véres tetemeit pillantottuk meg. Korántsem úgy festett ez a kép, mint ahogyan az ilyesmit iskolai könyvekben lelkesedve csodáljuk. Inkább Veresegyház festményeihez hasonló... Nagynehezen felmásztunk a hegyre, miközben az ellenséges golyók szakadatlanul füttyültek el mellettünk és a fejünk felett. A szállítmányt kiürítettük a vászonlepedőkből a földre, a 82-es gépfegyverosztag dekkungja mellett; aztán azon veszedelmes úton, ahol jöttünk, visszaszaladtunk. Tüzeltek ránk keményen ismét. Puska szólott, gépfegyver pergett. Magam hátul maradtam és amint futottam, valamiben megbottlottam és elestem. A gépfegyver éppen szorgalmasan pergette rám a golyóit; de amint látták, hogy elesem, abbahagyták a lövöldözést. A többiek a harctér közepén levő kis erdőbe szaladtak be; fölugrottam és nagy gyorsasággal iramodtam be utánuk az erdőcskébe. Egy-két elkésett golyó repült felém. Megvoltam. Megmenekültem.

Az erdőcskében, — mely amint említém, a harctér közepén volt, — ott találuk a mi századunkat, amely távollétünkben idehúzódott. Az ellenség csakhamar tisztába volt vele, hogy ott több katona van, mint a küldetésből visszatérő raj. Nem sokára erős ostrom alá fogták a kis erdőt. Srapnellek repültek, gépfegyver lött, puskák ropogtak. Egyszer erről az oldalról lövöldöztek nagy buzgalommal, majd amarról. Mi pedig folyvást változtattuk a helyünket; most itt voltunk a sziklás partak medrében, annak alsó folyásánál, majd amott az egyik domb mögött; most a felső mederben; majd valamelyik cserjés ligetben. Estig tartott ez a rettenetes hajsz. Egy emberünk esett áldozatul: Foszto Ákos, gazdag atyjának egyetlen fia. Szegény, alig két-három lépésre tőlem, akkor lett a halál martalékává, amikor a kis erdő nyugati szélén rajvonásban kiterjedtünk. Feküdtünk a bokrok alatt; kezünkben a puska tüzelésre készen. Alig helyezkedtünk

el, a szemben levő orosz fedezékekben nyomban észrevettek; kezdtek ránk tüzelni. Füttyültek el a golyók a fák között; egyszer csak felkiált Foszto Ákos:

— Tyü, az iskoláját!

Fajdalmában egy kissé felemelkedett, de élettelenül hanyatlott vissza. Nem szenvedett szegény: a gonosz golyó lapockáján találta és átszaladt a szívére... Szegény, jó fiu! Te voltál az első közöttünk, aki áldozatává lettél a világító, nagy háborúnak... Ott ástak sirt neked a messze idegenben, a csalit között. Hóvirág, gyöngyvirág fog nyilni a sírodon s az elmaradt gyászének helyett kis madárka dalol majd neked a ringó ágon...

Alkonyatkor vonultunk ki a veszedelmes erdőből. Áthúzódtunk a déli hatalmas hegyláncra. Egyideig itt is hullottak ránk a bombák meg a fegyvergolyók. Végül, igen fáradtságosan, sikerült feljutni a magas hegygerincre. Itt egymásután kétféleképp terjedtünk ki rajvonásban, miközben ellenséges puskagolyók süvítettek el közöttünk. De aztán még sem állapodtunk meg, tovább mentünk és a szomszédos hegy ormán haltunk. Itt töltötte az éjszakát az ezred több más százada.

Október 16-án reggel sorakoztunk és egy darabig a hegytetőn bolyongtunk. Egyik posztunkat halva találtuk őrhelyén, egy másik karján sebesülve rohant felénk. Bekötözték s a segélyállomásra küldték.

A tető óvatos kerülgetése után levittek a hegység aljába, ahol a bataillon (XVII–XX sz.) állást foglalt. A lombos hegylábok dekkungokat ástunk. A mi rajunké volt a legalsó sor. Innen lefelé még husz-harminc lépésnyire kezdődött az a hepehupás kis rét, amely a már ismert erdőcskét — ahol Foszto Ákos meghalt — az általunk megszállt hegyoldaltól elválasztotta. A mi „kilövésünk” tehát az erdőcske felé irányult. A kis erdőcskét különben, mint egy óriási kar, félkörben fonta körül az a hegylánc, amelynek alján megállapodtunk. Ez a hegység tele volt a katonáinkkal. Nagy messzeségben szelidebb, itt ott dombokkal fedett mezőség látszott. A baloldalon, az erdőcskén túl a Kárpátoknak egy kis nyulványa beért a lapályba. Arrafelé voltak valahol az oroszok. Onnan jöttek a srapnellek. A mi ütegeink a hátunk mögött dörögtek.

Nem voltunk messze Chyrovótól meg Zámboztól. Zámboz ekkor még orosz kézen volt. Pár nap múlva hallottam valamit Stary-Zámboz elfoglalásáról.

A nagykiterjedésű harctéren hol itt, hol amott volt kevesebb összehúzó. A mi rajvonalaink felé reggeltől estig röpödték a srapnellek. Ütegeink mindegyre éles, recsenő döréjjel viszonyozták a lövéseket. Rengett belé a föld. Néha repülőgép jelent meg a látóhatáron nagy katonagással, hogy csakhamar eltűnjön.

Dal Lux kapitányról.

„Diófának teteje bujába” — dallamára

Irta: Horváth Lajos közlegény.

— Tudjátok-e, mért piros az arcom,
Öröm-lüze miért lángol azon?
Eldalolom örömet nektek:
— Lux kapitány csapatához tettek!

Ilyen ember nincs több a világon,
Mint imádozt, vitéz komándánsom;
Bakájával fagyban, vízben, sárban
Mindig ott van, halálra elszántan.

Oda fekszik melléje a földre;
Csak így fiam, — most pedig — előre!
Szíve, lelke leghőbb imádsága:
Hogy a csatátért még egyszer lássa.

Hol nem régen, mint oroszán harcolt,
Arany kereszt hirdeti e harcot...
Oda tüzték dobogó keblére:
Adja Isten, sokáig viselje!

Néha sóhaj tör elő melléből, —
— Egytől telek fiaim, csak egytől:
Hogy minékünk, mire odaérnénk,
Mird elfogják, nem marad ellenség!

— Kapitányunk mi is várva várjuk,
Ho y már egyszer ellenséget lássunk,
S örvendezzünk ellenség futásán,
Lux kapitány örököny hullásán...

Megesküszünk ősünk hitére,
Mint fergeteg rogtunk az ellenre,
S örök fényként lobogó emlék lesz
Vitézségünkkel a vitézséged!

S ha az Isten békére elvezet,
Mesebe illő lesz a Teneved...
Mesélik majd még az unokák is:
— Lux kapitány hogy lett generális!

A hős 82-ösök

A cs. és kir. Hadügyminisztérium 1915. február 9-én kiadott 122-es számú veszteség lajstromába foglalt 82-ös ezredbeli tisztek és legénység névsora. (IX. közlemény.)

Bara György 2. sz. Csiksz pvíz 1892. megs. — Bara János 12. sz. Csiksz domokos 1892. megs. — Para Márton 4. sz. Csiksz domokos 1892, meghalt 1914. okt. 16. — Barabás Dezső pótart. 9. sz. Székelyudvarhely 1890. megs. — Barabás Géza tizedes 5. sz. Székelyudvarhely 1887. megs. — Barabás János tizedes 4. sz. Udvarhelyvárm. Oroszhegy 1882. megs. — Barabás József tizedes 5. sz. Csikgyimes 1890 megs. — Barabás József 9. sz. Csikvm. Gyergyószárhegy 1892. hadifogoly (Asshabad, Oroszország). — Barabás József 16. sz. Udvarhely. Bögöz 1892. megs. — Barabás Gyula 16. sz. Csikszpvíz 1889 megs. — Barabás Márton címz. ővezető 7. sz. Udvarhely. Parajd 1891. megs. — Bardocz András 7. sz. Csiklázárfalva 1889. megs. — Baricz Antal 5. sz. Csikvm. Gyergyóalfalu 1888. megs.

Baricz Dénes 7. sz. Csikvm. Gyergyóalfalu 1885. megs. — Baricz Ferenc címz. tizedes 19. sz. Csikvm. Gyergyóalfalu 1882. megs. — Baricz Ignác címz. ővezető 1. sz. Csikvm. Gyergyóalfalu 1891. megs. — Baróti Ferenc pótart. 17. sz. Csikvm. Csomafalva 1885 megs. — Baróti József címz. ővezető 9. sz. Csikszenttamás 1892. megs. — Baróti Ferenc pótart. 20. sz. Udvarhely. H. moródszentpál 1887. megs. — Baróti Gábor 3. sz. Udvarhely. O. asztale 1887. megs. — Barta József 11. sz. Székelyudvarhely 1883. megs. — Bartalis Kálmán 15. sz. Csikvárm. Szárhegy 1892. megs. — Barth Dénes 5. sz. Udvarhely. Oklánd 1888. megs. — Bartos Zsigmond 9. sz. Udvarhely. Nagyalambfalva 1890. meghalt 1914. okt. 14. én. — Becz József pótart. 18. sz. Csikmádéfalva 1892. megs. — Bege Tamás 5. sz. Csikvm. Gyergyócsomafalva 1888. meghalt. 1914 okt. 13. — Bencz Dénes pótart. 20. sz. Udvarhely. H. moródmás 1887. megs. — Bencz Ferenc címz. ővezető 1. sz. Csikm. tusnád 1883. megs. — Bencze László 3. sz. Udvarhely. Keményfalva 1891. meghalt 1914. okt. 14. — Bencz Lajos 4. sz. Udvarhely. Székelylengyel falva 1888. megs. — Bencze Pál 3. sz. Tordaaranyosvm. Sinfalva 1888. megs. — Bencze Zsigmond 9. sz. Bacsodrogvm. Bagyi 1888, meghalt 1914. okt. 16. — Benezedi Imre 3. sz. Udvarhely. Kiskend 1881. megs. — Benezedi Sámuel 14. sz. Udvarhely. Karacsonfalva 1889. megsebesült. — Bene János 7. sz. Csikvm. Kászonyfalva 1887. megs. — Benedek József tizedes 11. sz. Udvarhely. B. barczfalva 1882 megs. — Benedek József 15. sz. Csikszentgyörgy 1888. megs. — Benedek Marton 15. sz. Csikvm. Gyergyószentmiklós 1888. megs. — Benedekfy Dénes 8. sz. Udvarhely. Rugonfalva 1888. megs. — Benjamin Sámuel 14. sz. Csikvm. Gyergyósalamás 1890 meghalt 1914. okt. 10. én. — Benkő János ővezető 5. sz. gépfegyveroszt. Udvarhely. P. takfalva 1889, meghalt 1914. okt. 25. — Benkő Lajos ővezető 9. sz. Udvarhely. Kiszolymos 1891. megs. — Benkő Mózes 15. sz. Udvarhely. Kiszolymos 1887. megs. — Benkő Pál 12. sz. Udvarhely. Nagyszolymos 1888. megs. — Berecz János 5. sz. Csikvm. Gyergyószentmiklós 1888. megs. — Berkovits Imre 1. sz. Csikvm. Ditró 1892. megs. — Bertalan Elek 7. sz. Udvarhely. Bibarczfalva 1890. megs. — Bilbok János 5. sz. Csikvm. Gyimesbükk 1890. megs. — Bilbok Peter pótart. 6. sz. Csikvm. Gyimesbükk 1890. megs. — Biró Sándor századkürtös 6. sz. Udvarhely. Bögöz 1883, meghalt 1914 okt. 28. — Biró Gusztáv címz. ővezető 12. sz. Csikmindszent 1886. megs. — Biró Imre pótart. 5. sz. Udvarhely. Zetelaka 1887, meghalt 1914. okt. 15. én. — Biró Imre tizedes 12. sz. Udvarhely. Keményfalva 1885. megs. — Biró Jakab 4. sz. Udvarhely. M. r. falva 1892. megs. — Biró János 7. sz. Udvarhely. Petek 1889. megs. — Biró Károly 16. sz. Csikm. Ditró 1884. megs. — Biró László 16. sz. Csikmindszent 1892, meghalt 1914. okt. 10. én. — Biró Mihály ővezető

sz. Csikm. Gyergyószentmiklós 1889. megs. — Biró Pál 9. sz. Udvarhelym. Székelydála 1891. hadifogoly (Tambow, Oroszország). — Biró István 5. sz. Csikszentdomokos 1890. megs. — Blaga Károly címz. tizedes 7. sz. Csikm. Gyimesközéplak 1891. megs. — Blénesi Bertalan 14. sz. Csikvm. Gyergyószentmiklós 1891. megs. — Blugu Izidor 10. sz. Beszterczenaszódvm. Óradna 1892. megsebesült. Folytatjuk.)

Katonatemetés.

Most történt meg a városban
Temelése egy bakának;
Nem ment fénnel, sem pompával,
Hisz minek ez katonának!

Minek ide fény és pompa?
Mikor több ezren vannak,
Kik vitézül — csatáközbeu
A harcúterén elhullanak...

Ott nincs harangszó, siratás,
Sem koporsó-koszorúzás;
Koszorúja egy mely sóhaj,
Harangszó az ágyu, puská.

Édes anyja könnyeivel,
Halvány arcát nem fedi el;
Minek is a sirás rivás?
Megsajnálja a jó pajtás.

Az elesett vitézekért
Ültessünk fát, tölgyfababért;
Szándos tölgy hadi hirdesse,
Tetteiket feljegyezze örökre...

Márkus Kornél

82-ös szakaszvezető.

Székely hősök.

Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaarnyos- és Udvarhelyvármegyéből származó és a világháborúban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott hősöknek a hadügyminiszterium veszteség lajstromai alapján összeállított hiteles kimutatása.

X.

Gálfi András szakaszvezető 62. gy. e. 4. sz. Marostordavm. Mezőbergeny 1889. meghalt. — Gáspár Viktor címz. őrzető 82. gy. e. 4. sz. Csikvm. Szárhegy 1887. hadifogoly (Mokschan, Oroszország). Gorla Balázs 62. gy. e. 1. sz. Marostordavm. Mezőrűcs 1891. meghalt 1914. nov. 6-án. — Grad Ferenc Marostordavm. Nyomát 1891. meghalt.

Hana József 32. népf. gy. e. 5. sz. Marostordavm. Szászrégen 1877. hadifogoly (Nis). — Harkó Lajos őrzető 62. gy. e. 3. sz. Tordaarnyosvm. Abrudbánya 1888. meghalt. — Huszár Márton 82. gy. e. 4. sz. Csikvm. Gyergyóujfalu 1881. hadifogoly (Mokschan, Oroszország).

Jánosi Lajos 62. gy. e. 1. sz. Marostordavm. Kisgörgény 1893. meghalt 1914. nov. 6-án.

Kaffai Sándor tüzér, 12. nehéz-tüzérség 1. üteg Marostordavm. Makfalva 1892. meghalt. — Kaláryos András 62. gy. e. 1. sz. Marostordavm. Szováta 1887. meghalt. — Kapusán Valér szakaszvezető 62. gy. e. 2. sz. Marostordavm. Keménytelke 1891. meghalt. — Kelemen János 82. gy. e. 4. sz. Udvarhelym. Felsősfalva 1892. hadifogoly (Mokschan, Oroszország). — Kis Lajos 62. gy. e. 1. sz. Marostordavm. Mezőbánd, meghalt 1914. nov. 6-án. — Kiss Lajos őrzető 62. gy. e. 1. sz. Marostordavm. Vajdaszentiván 1890. meghalt 1914. nov. 6-án. — Konez Dénes 82. gy. e. 12. sz. Udvarhelym. 1891. hadifogoly (Mokschan, Oroszország). — Kovrig Péter 62. gy. e. 3. sz. Marostordavm. Alsórépa 1892. meghalt. — Kozma György 62. gy. e. 2. sz. Tordaarnyosvm. Kisikland 1889. meghalt.

Lakó József tizedes 62. gy. e. 1. sz. Tordaarnyosvm. Vajdaszentiván 1884. meghalt. — László József 62. gy. e. 1. sz. Marostordavm. Maros-szentgyörgy 1893. meghalt. — Lőrincz József 82. gy. e. 12. sz. Udvarhelym. Bardocz 1892. hadifogoly (Mokschan, Oroszország). — Lőrinczi Mihály 62. gy. e. 3. sz. Marostordavm. Náznaufalva 1890. meghalt. — Lukács Antal címz. szakaszvezető 62. gy. e. 1. sz. Marostordavm. Sőfalva 1891. meghalt. — Lukács Gergely póttart 82. gy. e. Udvarhelym. Alsósfalva 1889. hadifogoly (Mokschan, Oroszország).

Makavei László 62. gy. e. 3. sz. Marostordavm. Maroskeze 1892. meghalt. — Mátéfi László 62. gy. e. 1. sz. Marostordavm. Kisgörgény, meghalt. — Mátyus Lajos 62. gy. e. 4. század, Marostordavármegye Székelybós 1893. meghalt. — Minor János 62. gy. e. 1. sz. Marosvásárhely 1893. meghalt. — Moldován Balázs 62. gy. e. 4. sz. Marostordavm. Szentmihály 1889. meghalt. — Moldován Simon 62. gy. e. 3. sz. Marostordavm. Mezőszentgyörgy 1887. meghalt. — Moré Ferenc 62. gy. e. 1. sz. Marostordavm. Szentbenedek 1893. meghalt.

Nagy Sándor 62. gy. e. 4. sz. Marostm. Jád 1890. meghalt. — Nagy János 62. gy. e. 1. sz. Marostordavm. Mezőbánd 1893. meghalt.

Nyisztor János 62. gy. e. 4. sz. Marostvm. Mezőbényes 1890. meghalt.

Olteán József 62. gy. e. 3. sz. Tordaarnyosvm. Marosludas 1890. meghalt.

Pápai László 62. gy. e. 1. sz. Marostvm. Mezőszabéd 1893. meghalt. — Péterfi Gergely címz. őrzető 62. gy. e. 1. sz. Marostvm. Kibéd 1885. meghalt. — Pujak Sándor 62. gy. e. 1. sz. Tordaarnyosvm. M.-keze 1892. meghalt.

Sepsi György, szakaszvezető 62. gy. e. 1. sz. Marostvm. Radnótfája, meghalt 1914. nov. 14-én.

Szabados György 62. gy. e. 1. sz. Marostordavm. Kaposztásszentmiklós

1887., meghalt 1914. nov. 6-án. — Szabó János 62. gy. e. 1. sz. Marosvásárhely 1893. meghalt 1914. nov. 6. — Szakáll György 82. gy. e. 12. sz. Udvarhelyvm. Böződ 1891. hadifogoly (Slobodsk, Oroszország). — Szöcs Sándor 2. huszárezred 3. Esk. Csikvm. Csomortán, megsebesült. — Szöcs Sámson tizedes 62. gy. e. 4. sz. Marostvm. Marosszentanna 1887. meghalt 1914. nov. 6.

Tökés József 62. gy. e. 1. sz. Marostvm. Nagyadorján 1893. meghalt 1914. nov. 6-án. — Tóth Albert szakaszvezető 62. gy. e. 1. sz. Marostm. Nyárádszentlászló 1893. meghalt 1914. nov. 14-én. — Tóth Ignác 62. gy. e. 2. sz. Marostvm. Keresztur meghalt 1914. nov. 6-án.

(Folytatjuk.)

A közerkölcs őrei.

Az „Erdélyi Partfogó Egyesület” székelyudvarhelyi osztálya Dr Haan Béla kir. törvényszéki elnök, mint az osztály ügyvezető elnökének vezetésével, minap tartotta meg évi rendes közgyűlését, melyről Dr Pál Gyula kir. aljárásbíró, az osztály jegyzője terjedelmes jegyzőkönyvet szerkesztett.

A jegyzőkönyv egy példányát a „Székelyország” szerkesztőségének is megküldötte az osztály figyelmes elnöksége s így nyílt alkalmunk a kiválóan jótékony emberbaráti intézmény működését áttekinteni és arról a közérdek nevében hálánk és elismerésünk nyilvánítása mellett megemlékezni.

Az elnöki megnyitó után Duka András oszt. pénztárnok az évi költségvetést terjesztette elő s azt, valamint a Pál István apát-kanonok elnökletével Persián János és Kabdebő József tagokból álló bizottság által megvizsgált zárszámadásokat egyhangulag elfogadták s pénztárnoknak a felmentvényt megadva, a közgyűlés elismerését és köszönetét fejezte ki.

Ezután az elnök évi jelentését egyhangulag tudomásul véve, a közgyűlés Szakáts Zoltánnét nagy lelkesedéssel társelnöknek, Dr Hinléder Fels Ákosnét és Simó Mátyásnét a női bizottság tagjainak Dr Lányi Andor kir. járásbírósi jegyzőt pedig osztály-jegyzőnek választotta.

Ferenczy Györgyné indítványára a közgyűlés a 13–15 éves lányokat, kik még az állami gyermekmenhely kötelekébe tartoznak ugyan, de mint cselédek egyes családoknál vannak elhelyezve, támogatásba kívánja részesíteni. Megkeresi a székelyudvarhelyi Irgalmas Nővérek zárdafőnökét, hogy hetenként egyszer: vasárnap délután 1–2 órán át a nevezett lányokat szellemi és erkölcsi irányban oktassák. Együttal az illető gazdákat és gondozókat is külön-külön felhívják a cél elősegítésére. Az ellenőrzéssel indítványozót bizták meg időről-időre való jelentéstétel kérelmével kapcsolatosan.

Az elnök indítványára lelkesedéssel mondták ki, hogy a háború miatt árvaságra jutott gyermekeket az osztály különös gondozásban kívánja részesíteni s felkéri a tagokat minden egyes esetben az elnökséghez való haladéktalan bejelentésére. Az elnökség a megfelelő lépéseket szintén haladéktalanul köteles megtenni.

Pál István apát-kanonok, társelnök indítványára a közgyűlés Dr Haan Béla kir. törvényszéki elnök, mint ügyvezető elnöknek az osztály kiváló vezetéséért, annak érdekében kifejtett faradhatatlan tevékenységéért és a nehéz viszonyok között is eredménnyel járó munkásságáért egyhangulag elismerését és köszönetét fejezte ki.

HIREK.

A bétai székely fiú.

Bécsből, a császárvárosból már az első csapatokkal indult a harcúterre Márton János bétai, udvarhelyvármegyei székely fiú a hős 82-ösökkel, kiknek atyai fővezérük ma is fülekelecsényi Szende Ferenc dandárparancsnok. A 4. században szolgált s halált megvető bátorsággal vívta a harcot az elökökkel, kik az orosz túlerőt csodálatos lélekjelenléttel nemcsak feltartóztatták, de oroszán bátorságukkal jó ideig üldözték is Oroszország földjén.

A szerény külsejű székely fiú hősi bátorságát jellemző eseményekből kikaptunk egy párat és feljegyezzük az utókor számára s a még harcban állók buzdítására.

Márton János Danajow környékén aug. 26-án őrszolgálaton volt 14 társával. Ekkor lelőtt egy kozákokot, ki jelentést vitt ellenséges csapatához. Majd befurakodott a hegy alá, társaival kimászott az oldalba s egy csapatunkra erősen tüzelő ágyu rejtékhelyét kikémlelve, Tóth Kálmán kapitány vezetésével az ágyut sikerült elhallgattatniok. Később az oroszok buvóhelyét derítette fel negyedmagával egy szalmakazal lángbaborítása révén. Ekkor két tűz közé jutott társaival s félkilóméternyit mászva, két óráig álltak derékig érő vízben éjnek idején, és folytonos tüzelés között, nagyéletveszelelemmel jutottak csapatukhoz. Aug. 30-ikán ismét veszélyes őrzáraton volt, miközben két bakát szabadtott meg a kozákok karmai közül. A kozákokból négyet lelőttek. Szeptember 8-án egy felrobbantott híd mellett, az ellenség golyózáporában csónakázik hősünk, ahol derekas résztvevett az ellenség elűzésében, mikor egy orosz hadnagyot is foglyul ejtettek Lovik hadnagy vitéz vezetésével. Október 15-én Chyrow

környékén egy erdőnél sebesült meg, mikor *Virág* Móric szakaszvezetőt a kötöző helyre visszavezette. Gépfegyverlövésüket kapott a bal karjába. Bátor viselkedéseért az I. osztályú vitézségi ezüst érmet nyerte el s az ezredparancsnokság tizedesnek léptette elő.

Dr. *Preszlik* Vilmos törzsorvos, székelyudvarhelyi katonai kórházparancsnok, nagy ünnepélyességgel tűzte fel *Márton* János mellére a kitüntetés díszes jelvényét és háromszoros éljent harsogott feléje a kórház összes legénysége. Miután balkezének mutató- és középujjja teljesen megbénult, fegyveres szolgálatra alkalmatlanná vált s beosztották a 22. egészségügyi osztályhoz. E hó 11-én kapta meg az első 90 koronát és ezután minden hónapban 15 K járandósága lesz élete végéig.

A bétai székelyek büszkén valóják falusfelüknek s a községi bíró is buzgón szorongatja *Márton* János jobbát, aki ilyen dicsőséget szerzett a haza becsületes szolgálatában. A derék székely fiu pedig a legutóbbi csapatinduláskor könyezett, fájó szívvél panaszkolta, hogy: „Nem mehet a háboruba, nem dalolhat harci dalt!”... Két testvére dicső halált halt a harc téren s ő már nem áldozhatja életét a hazáért. Ne busulj *Márton* János; ha minden székely annyit tesz, mint a mennyit Te megtettél, akkor boldog lesz a nemzet...

— **Új hadapródok.** *Rothenáry* Albert ezredes, a székelyudvarhelyi 82. gy. e. parancsnoka *Geröffy* Géza, *Zakariás* Gyula, *Fosztó* Béla, *Imreh* Dénes, *Kovács* Ákos, *Sándor* Imre, *Kovács* András, *Gyertyánossy* Károly, *Kontos* András, *Komáromy* Elemér és *Benedek* Lajos egyéves önkéntes, címzetes őrmestereket — tartalékos hadapródoknak léptette elő.

— **Sursum corda!** E cím alatt Dr. *Horváth* József a „*A vármegye*” fő- és felelős szerkesztője szöveget intéz a magyar városokhoz és községekhez. Azt mondja, hogy „Ne emeljünk szobrot a hősök emlékének. Legalább még egyelőre ne. A mai generációnak nem az a feladata, hogy hatalmas érc- és márványszobrokban örökítse meg azok emlékét, akik életüket és vérüket áldozták fel nemzetükért, hazájukért; a mai kornak egyedüli kötelessége csak az lehet, hogy gondoskodjék azoknak jólétéről, akik a harcmezőkön vesztették el föntartójukat, támaszukat... Hordjuk össze minden felesleges fillérünket özvegyi otthonok, árvaházak, rokkantak menhelyének létesítésére, mert elsősorban az élőkkel szemben vannak kötelezettségeink, ezzel rójjuk le legszebben az elhunyt hősök iránt táplált köteles hálánkat... Minden község ültessen egy tölgyet annak a fiának emlékére, aki életét áldozta fel a nemzet és haza szabadságáért. Így minden községben a tölgyek száma fogja hirdetni évszázadokon át, hányan vonultak onnan hadba, akik

soha többé vissza nem tértek, örök dicsőségére annak a földnek, melynek szülöttei...” Tényleg poétikus gyönyörű gondolat, melyet *Lange* Vilmos porosz kir. kertészeti igazgató vetett fel a „*Gartenwelt*” nevű berlini kertészeti szaklapban. Méltó, hogy mindenütt visszhangot keltsen és megvalósítását elősegítsék azok, akiket illet. A mádarak és fák iskolai ünnepével is igen jól össze lehetne kapcsolni a tölgyfák elültetését.

— **Katonai előléptetések.** *Rothenáry* Albert ezredes, a székelyudvarhelyi 82. gy. e. parancsnoka *Orbán* István, *Márton* Lajos, *Kulesár* Ignác, *Farkas* János, *Geréb* Márton, *Orbán* Ferenc népf., *Veress* István népf., *Russu* Miklós tart., *Ince* Miklós népf. ujoncot — valóságos szakaszvezetőknek; *Tompá* József és *Tóris* István népf. tizedeseket, *Bertalan* Pál, *Varró* Mózes, *Kiss* Sámuel, *Gottárd* János, *Molnár* Lajos tizedeseket, *Hallich* Herman örv. címz. tizedest, *Péter* József népf. ujoncot, *Ferenczi* András örvezető, címz. tizedest — tizedes, címz. szakaszvezetőknek; *Schall* Ferenc örv. címz. tizedest, *Siklódi* Sándor gyal. címz. örvezetőt, *Tifán* Áron örvezető, címz. tizedest, *Lőrinczi* István és *Szőcs* István örvezetőket — valóságos tizedeseknek; *Szász* Lajos és *Mihály* Domokos gyal. címz. örvezetőket — örvezető címz. tizedeseknek, *Horowitz* Lázár gyalogost pedig — egészségügyi altiszt, címz. tizedesnek; *Tamás* János, *Tiboldi* József gyal., *Borsos* Dénes, *György* István póttart., *József* Kálmán, *Rubin* Herman népf. gyal. — örvezetőknek; *Daczó* Imre, *László* Kálmán, *Varga* Dénes, *Lőrincz* István, *Varga* Mózes, *Horváth* Ferenc, *Máté* Lajos, *Szőke* Lajos, *Dobai* Domokos, *László* János, *Lőrincz* Sámuel, *Jánosi* Vince gyalogosokat, *Ferenc* Antal népf., *Blénessy* Bertalan póttart., *Péter* Sándor századkürtöst, *Bartha* Mihály század-dobost, *Nagy* Dénes póttart., *Szekeres* József népf. ujoncot — címzetes örvezetőknek léptette elő. Ugy szintén *Kenyeres* Lajos egyéves önkéntesből is címz. örvezető lett.

— **Ügyvédek az ipartestületekben.** A kereskedelemügyi miniszter 7589. sz. rendeletével úgy intézkedett, hogy az ipartestületi békéltető bizottságok előtt a felek ügyvéddel képviselhetik magukat és a bizottságok kötelesek minden idézésüknél az ügyvédet külön felzeten értesíteni.

— **Győzelmünk biztos jeleit** nemcsak a diadalmas harcokról szóló hírek, de maga a számszerű fényes eredmény is igazolja. Agenfi nemzetközi szabadkőműves központ, melynek az egész földön összeköttetései vannak, igen érdekes kimutatást állított össze a világháborúban 1915. február 10-ikéig előállott veszteségekről. E szerint az egyes államok a következő számokkal szerepelnek: Szerbia 126,000 sebesült, 20,000 harc képtelen, 47,000 fogoly, 87,000 halott, összesen 280,000;

Montenegró 38,000 sebesült, 12,500 harc képtelen, 18,500 fogoly, 22,000 halott, össz. 91,000; Japán 36,000 sebesült, 5500 harc képtelen, 2500 fogoly, 11,500 halott, össz. 55,500; Orosz 1,600,000 sebesült, 450,000 harc képtelen, 770,500 fogoly, 743,000 halott, összesen 3,563,500; Ausztria és Magyarország 700,000 sebesült, 96,000 harc képtelen, 232,000 fogoly (ebből 96,000 Szerbiában), 482,000 halott, összesen 1,510,000; Németország 508,000 sebesült, 63,000 harc képtelen, 163,000 fogoly, 341,000 halott, összesen 1,175,000; Belgium 62,500 sebesült, 27,500 harc képtelen, 49,500 fogoly, 72,500 halott, összesen 212,000; Franciaország 710,800 sebesült, 450,000 harc képtelen, 494,000 fogoly, 464,000 halott, össz. 2,118,800; Angolország 185,000 sebesült, 49,500 harc képtelen, 82,500 fogoly, 116,500 halott, összesen 433,500; összes veszteség tehát végeredménykép: 4,066,300 sebesült, 1,174,000 harc képtelen, 1,859,500 fogoly, 2,339,500 halott, együtt 9,439,300. Ebből **ellenségeinkre** esik összesen 2,758,300 sebesült, 1,015,000 harc képtelen, 1,464,500 fogoly, 1,516,500 halott, összesen 6,754,300. — Szövetségeinkre és reánk esik 1,308,000 sebesült, 159,000 harc képtelen, 395,000 fogoly és 823,000 halott, összesen 2,685,000 főnyi veszteség.

— **A postacsomagok** után, melyek a postaszolgálat hibáján kívül a postán raktáron hevernek, ezután naponként és csomagokonként 5 fillér fekbért fognak beszédni.

— **Fogházőrmester.** A marosvásárhelyi kir. főügyész *Dávid* Sándor marosvásárhelyi törvényszéki fogház-őrt a székelyudvarhelyi törvényszéki fogházhoz őrmesternek nevezte ki.

— **Szabad liceum.** Mult vasárnap a világ béke és a vallásosság gyönyörű témájáról tartott igen poétikus előadást *Böloni* Vilmos unitárius lelkész. A főelőadás ünnepélyes jellege is hozzákapcsolódott ahhoz, hogy a szabad liceumnak ezt a napját 1848. márc. 15-ének megünnepelésére fordítsák. Különben a nagy nap emlékének méltatásával nyitotta meg Dr. *Paál* Árpád liceumi elnök az összejövetelt. Nagy hatással mutattott rá, hogy az 1848-ban felébredt nemzet egybefonódott a király nagyságával, s nemzeti eszményeinkben most már nem vagyunk magunkra hagyatva, hanem egész Közép-Európa világhatalma áll mellettünk. Most együtt hangzik már a király himnusza a nemzet himnuszával, hogy egybeolvadásuk mintegy áldozati füstként ölelje körül a nagy multat. A műsorából kiemelkedett még a „*Király imádkozik*” című melodráma előadása, melyben a szöveget *Gyertyánossy* Etus szavalta, a zenekísérést pedig egy 12 tagú műkedvelő zenekar adta. *Puskás* Lajos alkalmi szavaltat mondott, s a közönség a himnusz és szöveg elénekelésével kezdte meg és végezte be az ünnepélyt. A mai liceumi előadáson

Adriány Geza fog beszélni Németország polgári életéről, s a mult alkalommal várt katonazenekar most fogja pótolni elmaradt szereplését; a király himnuszt és nemzeti himnuszt, továbbá egy koncertdarabot, végül a szöveget fogják előadni.

— **A városi levéltárnoki és iktatói állásra,** mely Székelyudvarhely városnál van üresedésben, e hó 30-áig lehet pályázni Udvarhelyvármegye alispánjához.

— **Székely asszony, székely leány** maradjon itthonában és igyekezzék a katonai szolgálatot teljesítő férfiak munkaerejét pótolni! Budapesten nincs hely. A háborús viszonyok miatt házi cselédnek sem alkalmazzák. Erkölcsei romlásnak és züllésnek lennének kitéve anélkül, hogy megélhetésüket biztosíthatnák. Aki jót akar önmagának, itthon marad.

— **Kitüntetés.** A király *Hosszu* Béla tordai törvényszéki irodavezetőnek nyugdíjazása alkalmából, sok évi hű és buzgó szolgálata elismerésül, a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

— **Konyhakerti veteményneműek termelésére** vonatkozó füzeteket díj talanul bocsájt érdeklődő tagjai rendelkezésére a Torda-aranyosvármegyei Gazdasági Egyesület.

— **A sőtárnoki állás** a parajdi sóbányahivatalnál üresedésben van. Pályázati kérvények a pénzügyminiszterhez címezve, a marosújvári m. kir. főbányahivatalhoz nyújtandók be.

— **Hadi beszédek.** A honvédelmi miniszterium Hadsegélyző Hivatala népszerű füzetekben kiadja azokat a tanulságos és lélekemésítő beszédeket, amelyeket a háború óta legkiválóbb államférfiaink, főpapjaink, tudósaink, íróink és politikusaink tartottak a nyilvánosság előtt, az Országos Hadsegélyző Bizottság felolvasási sorozatán. A hazafias, igazi magyar szellemtől áthatott beszédek retorikai szempontból is rendkívül becsesek. Gondolatban gazdag, gyönyörű munka valamennyi; a közönség jól teszi, ha a tízfiliéres füzeteket megvásárolja és összegyűjti. Nagyszerű és maradandó emlékei lesznek e füzetek annak a hazafias föllángolásnak és együttérzésnek, amely a nemzet minden rétegét oly meghatározó módon, egyetlen táborba terelte a magyar nemzeti becsület és a magyar nagyság védelmére. Eddig gróf Apponyi Albert, Csernoch János, báró Hazai Samu, gróf Tisza István, gróf Andrássy Gyula, Prohászka Ottokár és Rákosi Jenő hadibeszédei jelentek meg. A füzetek az Általános Beszerzési és Szállítási R. T. útján (Budapest, V., Kádár-utca 4.) rendelhetők meg, de kaphatók a dohánytőzsdékben is. A befolyó tiszta jövedelmet a háborúban elesett vagy a kapott sebek következtében elhalt katonák özvegyei és árvái javára fordítják.

Nyomtatta és kiadja BÉTEGH PÁL könyvnyomtató int. Székelyudvarhelyi